

МИХАИЛ ПУХОВ ЗАГУБЕНО ВРЕМЕ

Превод от руски: [Неизвестен], 1971

chitanka.info

1.

— В края на краищата аз съм в отпуска — каза Ео. Той шареше из помещението, без да поглежда към Министъра на външната безопасност, който спокойно го наблюдаваше от широкото бюро. Ео беше зъл. Той винаги се озлобяваше, когато го откъсваха от нещо и го въвеждаха в чужд кабинет.

— Аз съм в отпуска — повтори Ео, — но Вие все пак ме издирвате и на реката, изпращате вертолет и ме връщате в града. Защо? Само за да ми разкажете за произшествието, безспорно интересно, но лишено от детайли, за които можете да се хванете.

— За какво говорите?

— Вие сам прекрасно знаете — каза Ео. — Вие да не мислите, че като почивам в пуцинака, не си вземам телевизора? Вие мислите, не зная, че вчера вашият патрулен кораб е срещнал чужд звездолет. И че това се е случило само на една светлинна седмица от Марион?

— Не вчера, преди повече от седмица — поправи го Министърът. — Едва вчера ние узнахме за това. Скоростта на светлината за съжаление е ограничена.

— Все едно — каза Ео. — Нашият труд се състои в съпоставяне на фактите. Един факт е много малко. Два факта могат да се свържат по един-единствен начин. Работата на детектива започва от три факта, които могат да се обединят в три принципно различни вериги. А в нашата работа липсват тези три факта. Но какво говоря аз? Там даже няма проблем. За Марион има, но за детектива — няма.

— Успокойте се — каза Министърът на външната безопасност. — Защо мислите, че Ви извиках заради този кораб?

— А още за какво? — попита Ео. — Опасност. Безопасност. Външна заплаха. Аз не мисля, че Вие правите изключение. Още повече, специалността Ви е такава.

— Отчасти сте прав — каза Министърът. — Появяването на чуждия звездолет ни огорчи. Но Вие действително нямате място в тази работа.

— Защо ме повикахте? — запита Ео. Той полека се успокояваше.

— Има още едно произшествие — каза Министърът на външната безопасност. — Вече по вашата част. В Института за приложна физика е изчезнала машина на времето.

— Какво? Пак ли апаратът на Рос?

Министърът леко се усмихна.

— Не, апаратът на Рос се намира под охрана. Те са разработили свой собствен модел, но на съвършено друг принцип.

— И какво? — попита Ео. — Откраднали ли са я?

— Не — отговори Министърът на външната безопасност. — Вчера са се състояли първите ѝ изпитания и тя е изчезнала. Заедно с водача.

2.

— Ако пределът на Вашия модел е една седмица, то тя в никакъв случай не може да се загуби в далечното минало — Ео направи пауза, — но защо тогава не вдигнахте тревога в момента на предполагаемия финиш, преди осем дни?

Светилото на Института по приложна физика Крамп нервно потри ръце. Той беше мършав и брадат. Възрастта му трудно можеше да се определи. В лабораторията беше горещо и по лицето на Крамп се стичаше пот. Очите му бяха скрити над тежки квадратни очила. До него на лабораторната маса димеше поялник. Крамп приличаше на обикновен радиолюбител.

— Общо взето, Вие сте прав — каза той, — но точното време на пренасянето беше установено в последния момент. Бяхме много напрегнати. Какво да правиш, в края на тримесечието.

— Ясно. Но как успяхте да избегнете парадокса?

— Какво имате пред вид?

— Много просто — обясни Ео. — Със своето появяване в миналото Вие го изменяте. По-рано оттук идваха до извод, че машината на времето е невъзможна. Вие я построихте, но парадоксът остава. Навярно сте показали как го решавате в рамките на Вашата работа?

Крамп свали очилата си и прекара длан през очите си. Очите му бяха леко възпалени. Той вдигна рамене.

— Не, никой от нас не се е занимавал с това. Не ни достигат хора.

— Но за парадокса знаете, нали?

— Зная. Проглушиха ни ушите вече с този парадокс. Но факт, действащите модели вече са построени.

— Разбирам — каза Ео. — Значи Вие опровергахте всички възражения чрез експеримента. А с теория занимавахте ли се?

— Разбира се — отговори Крамп. Той извади от джоба си носна кърпа и си изтри челото. — Нашите модели не достигаха много

надалеч в миналото. За да се регистрира пренасянето, необходима е уникална апаратура. При нейната разработка ние трябваше да решим редица свършено нови проблеми.

— Аз имах пред вид друго — каза Ео. — Но да продължим. Вие казахте, че моделите се пренасят в миналото на неголеми промеждутъци от време. Какви именно промеждутъци?

— Една наносекунда.

— Толкова малко? С какво е било свързано това?

Крамп отново изтри чело.

— С разхода на енергия. Те изразходват маса електричество, макар да са малки.

Той порови в чекмеджето на масата и извади оттам блестящ паралелепипед, подобен на запалка.

— Ето един такъв модел. Увеличение десет пъти.

— Благодаря — каза Ео. Той повъртя паралелепипеда в ръце и го остави на масата. — И как се измъкнахте?

— Подобрихме това-онова, минахме на други материали. Това позволи при същите разходи да изпратим за една седмица в миналото управляема капсула.

— Направо с човек?

Крамп помълча.

— Ние нямахме друг изход. Дистанционното управление на такива големи интервали от време е практически невъзможно. Киберсистемите са много тежки...

— Какво представляваше вашата машина?

Крамп извади от чекмеджето прозрачна стъклена пура.

— Това. В мащаб едно към сто.

— А как попадате вътре?

— Чрез специален херметически люк.

— Защо херметически?

— Ние знаем, че капсулата се отправя в миналото. Но тя не може да финишира там, откъдето е стартирала. Нали в момента на финиша мястото на старта е заето.

— Почакайте — каза Ео. — Аха, разбрах. Тя вече стои там. Продължавайте.

— Ако капсулата се измести няколко километра по-нагоре, човекът ще се задуши.

— Защо по-нагоре?

— Капсулата може да се измести на коя да е страна. В това число и нагоре. Само да е свободно мястото.

— А защо говорите за километри?

— В опитите с моделите разстоянието между старта и финиша достигаше два и половина метра. Въз основа анализа на размерностите може да се направи извод, че изместването е пропорционално на размерите на обекта.

— Почакайте — пак го прекъсна Ео. — Аха, разбрах. Звучи разумно, но ми се иска да се запозная с резултатите от изпитанията.

Крамп подбутна до него дебел том.

— Нашият последен отчет. Тук е изложено всичко, като се започне от самото начало.

— Благодаря — каза Ео. С известно затруднение той успя да натъпче книгата в чантата си. — Ще взема също и моделите, ако не възразявате. Довиждане.

Той взе натежалата чанта в дясната си ръка и излезе от лабораторията.

3.

Изгледът, който се откриваше от терасата на работния кабинет на Ео, беше великолепен. Право надолу, под стръмнината, лениво течеше река, като следваше очертанието на бреговете. По-нататък на няколко километра се простираха ливади, покрити с изумруденозелена, много висока трева. Още по-нататък, близо до хоризонта, от тревата се надигаха ниски дръвчета с хоризонтални корони. Още по-нататък земята се сливаше с небето, синьо и безоблачно. Но Министърът на външната безопасност знаеше, че някъде трябва да има облаци, та макар и зад хоризонта. Той се обърна към Ео.

— Доколкото разбрах, Вашата работа също не се е изяснила.

— Грешите — каза Ео, — останаха само дреболиите. Сега аз трябва да седна и малко да поработя. Мисля, всичко ще бъде наред.

Министърът на външната безопасност се отгласна с крак от пода на терасата. Креслото се залюля.

— Имате ли основание да мислите така?

— Да. Оказа се, че при тях има маса недовършени неща. Особено що се отнася до парадокса.

— Парадоксът?

— Но да. Навярно някъде сте чели, че машината на времето е невъзможна, защото позволява да се влияе на миналото, а оттам и на настоящето, когато в действителност и едното, а другото е неизменно. В това и се заключава парадоксът. Всеки, който се е заел да конструира машина на времето, трябва сериозно да се размисли как да го реши.

— А той разрешим ли е?

— По принцип да. Да речем, ако Вие се пренесете в миналото, но сте невидим, неосезаем и лишен от възможността да се намесвате в това, което става там, парадоксът ще изчезне. Пример апаратът на Рос.

Министърът се замисли за известно време.

— Все пак чудно ми е как Ви се отдава това. Вие знаете моето образование. Може да се каже, чисто хуманитарно. Но когато общувам

с Вас, и най-сложните физически проблеми ми станат ясни и понятни. Как успявате?

Ео премълча.

— Добре — продължи Министърът. — И така, Вие смятате, че пропадналият водач се намира някъде наблизко, невидим и неосезаем?

— Не е задължително — отговори Ео. — Аз просто посочих едно от възможните решения на парадокса. Ако то не противоречи на това, което знаем, то е по-скоро затова, че ние нищо не знаем.

— Ясно — каза Министърът. — А те какво решение предлагат?

— Те? Никакво.

— Но Вие току-що сам казахте, че всеки, който конструира машина на времето, трябва сериозно да се замисли над този парадокс!

— Малко ли казах! Те не са помислили за това. Те мислят, че щом имат действащи модели, то...

Ео се замисли.

— Щом имат модели — подкани го Министърът, — тогава какво? Струва ми се, не си довършихте мисълта.

— Почакайте — каза Ео. — Извинете ме, моля, но аз веднага трябва да отида в машинната зала. Аз за бързо.

4.

— Минете отгук, моля.

— Благодаря — Ео отвори вратата на стаята. — Извинете.

— Вие ли сте, Инспекторе? — попита Министърът. — Заповядайте, седнете.

В помещението беше звездно. Телевизорът заемаше цялата стена и сега, когато на екрана трепкаха едри звезди, стаята повече от всичко напомняше кабината на космически кораб.

— Патрулният кораб с телепредавателя приближава към чуждия звездолет — каза Министърът. — Започва най-опасната фаза.

— Възможно е — вметна Ео. — А за този младеж тя вече е свършила.

— Той е загинал?

— Не, но... Ей сега всичко ще ви обясня.

Изображението на стената се отдалечи и вече се виждаше цялата командна кабина с космонавтите около пулта. Един от тях завъртя ръчката и звездите започнаха да се раздвижват, сякаш картината на звездното небе стремително се надигаше.

— Спомняте ли си какво говорихме за парадокса? — попита Ео. — Парадоксът е невъзможен, ето откъде излязох. И успях да намеря неговото истинско решение.

— Теоретически?

— Както винаги — каза Ео, — но аз вече получих експериментално потвърждение.

— Толкова бързо?

— Не, аз не съм провеждал експерименти, не съм експериментатор. Те ги направиха сами, но им дадох погрешно тълкуване, Всъщност всичко е много просто. Вие отивате в миналото, но какво може да Ви попречи да повлияете на настоящето оттам?

Министърът замълча.

— Аз зная едно — ще разбера всичко, когато Вие всичко ми обясните.

— Ще Ви обясня. Ще Ви попречи разстоянието. Нали машината на времето се премества и в пространството.

— Нима? — изненада се Инспекторът. Той гледаше прозрачната стена. Звездите там си оставаха безизмерни точки, нищо от това, че разстоянията между тях се увеличаваха.

— Погледнете звездите — каза Ео. — Те са толкова отдалечени от нас, че ние ги виждаме такива, каквито са били преди много години. Ако на някоя от тях се с случило нещо днес или даже миналата година, ние няма да знаем за това. Нали такова минало причинно не е свързано с нашето настояще.

Министърът замълча. В центъра на екрана беше останала само една звезда, другите се бяха отдръпнали над краищата му. Звездата бавно се разрастваше. Ео отвори чантата си.

— Ето графиката. До вчерашния опит те са пуснали в миналото няколко десетки модели. По вертикалната ос тук е нанесено разстоянието, а по хоризонталната — интервалът от времето между старта и финиша. С какво, според Вас, е забележителна тази графика?

Министърът не отговори. Звездата в центъра на екрана се беше превърнала в цилиндър с ясни очертания.

— Сега ще Ви обясня. — Ео извади от чантата си купчина изписани листове. — Времето между старта и финиша се оказва равно на съответното му разстояние, разделено на скоростта на светлината. Като пътешествува във времето, тялото преодолява в пространството път, равен на скоростта на светлината, умножена на времето, прекарано в миналото. И парадоксът изчезва.

— Защо?

— Защото нали когато говорим за парадокса на машината на времето, ние подразбираме, че пренасянето в миналото става във фиксирана точка на пространството. Например ние с Вас гледаме телевизора, а след това някой с машина на времето се пренася един час назад и го счупва. Разбирате ли, къде е тук парадоксът?

— Да — каза Министърът. — Това вече ми го обяснявахте.

— А какво става в действителност? — запита Ео. — Какво ще стане в действителност съгласно елементарното съображение, че парадоксът е невъзможен и според ето тази експериментална графика? В действителност някой с машина на времето ще се окаже на разстояние един светлинен час от нас. За да излезе от строя нашият

телевизор, той сам ще трябва да прелети дотук, или да изпрати на своите единомишленици сигнал по радиото, а даже и радиовълната ще стигне до нас не по-рано от този момент, в който той се е отправил в миналото, и парадоксът няма да възникне. Сега разбирате ли?

— Струва ми се, да. Но какво отношение има това към нашето произшествие?

— Пряко — каза Ео. — Машината на времето се отправя в миналото за седем денонощия. Поради причините, които току-що Ви изложих, тя се озовава много далеч от нас, на разстояние една светлинна седмица. Разбирате ли?

Ео се обърна към телевизора и известно време гледа предмета на екрана. След това измъкна от чантата си малък стъклен цилиндър.

— Полюбувайте се на макета на „вражеския разузнавач“ — в мащаб едно към сто.

5.

Зазвъня видеофонът. Голямото лице на Министъра изпълни екрана.

— Извинете, Инспекторе. Може ли за малко?

Ео зашари с ръка в търсене на ключа.

— Добър вечер.

— Аз по работа — каза Министърът. — Колко е тъмно при Вас.

Ео откъсна очи от екрана и погледна през стъклото. Небето беше още светло, но слънцето вече беше залязло.

— Слушам Ви. Но за бога, не изпращайте вертолет.

— Този път работата, е съвсем друга. Инспекторе, аз трябва да Ви поздравя.

— Да ме поздравите? — зачуди се Ео.

— Вие знаете, че обичам яснотата — каза Министърът. — Накратко казано, Вие и Крамп сте представени за Планетната премия по физика за тази година.

— Аз и Крамп? — още повече се удиви Ео. — И Планетна премия? Нима за машината на времето? Какво общо имам аз с това?

— Не говорете глупости — усмихна се Министърът. — Кой ли пък ще Ви даде Планетна премия за машина на времето, която Ви захвърля неизвестно къде?

— Тогава аз съвсем нищо не разбирам — каза Ео.

— Сега ще Ви обясня. Повтарям що за машина на времето е това. Това вече не е машина на времето, а космически кораб.

— Космически кораб?

— Да — каза Министърът. — Помните ли колко време това устройство се добира до финаша? Минус една седмица. А колко време ще го возят дотук? Много повече, само че с обратен знак. Размислете над тези цифри. Вие веднага ще разберете, че става дума за идеален звездолет. И Вие положихте основата на цялата му теоретична и експериментална база. Ние ще пътешествуваме във времето, за да се придвижваме в пространството.

— Почакайте — каза Ео. — Чакайте да съобразя. Аха, започвам да разбирам.

— Виждате ли — усмихна се Министърът. — Аз също обяснявам не толкова лошо.

Публикувано в списание „Авиация и космонавтика“, брой 6/1971

г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.